

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortationes|| Ad|| Religiosos

Dirckinck, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1704

De spiritu & virtute S. Dominici, S. Ordinis Prædicatorum Fundatoris; sub symbolo facis & ardentis & lucentis, mundum illuminantis & inflammantis proposita. Thema. Ipse erat lucerna ardens & lucens. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51834)

fit in nobis *radix amara* poenitentiae, & odii omnis mundanae & noxiae dulcedinis: Sit in nobis *solidus truncus*, id est, solidae virtutes, in omnibus tam prosperis, quam adversitatum procellis inconculsa. Sit in nobis *ramus olivae*, pacis, obedientiae ac mortificationis. Sit in nobis *folium* semper virens, nitens ac pallens, id est, constantia mentis, nitor conscientiae, demissio animi, omnif-

que gloriae inanis proscriptio. Sit demique *fructus*, ex quo exprimitur oleum misericordiae, oleum laetitiae, oleum charitatis; quae virtutes si in nobis floruerint; erimus tanquam oliva fructifera in Domo Dei, id est, Ecclesiae praesentis ac militantis, ac demum in olivetum Paradisi caelestis, virore perpetuo vernanturi, fructuque vitae aeternae laturi, transplantabimur.

EXHORTATIO DE SPIRITU ET VIRTUTE S. DOMINICI.

S. Ordinis Praedicatorum Fundatoris; sub symbolo facis ardentis & lucentis, mundum illuminantis & inflammantis proposita.

T H E M A.

Ipsa erat lucerna ardens & lucens. Joan. 5. 35.

Uemadmodum aspiciatissimum Christi Domini, generis humani Redemptoris, natalem, nova stella, tanquam novi Regis ac Messiae signum, annuntiavit; ita quoque plurimorum aliorum Sanctorum, magna sanctimoniz gloria inclutorum, felicem

ortum, praesaga lumina indicarunt. Hoc inter eminet S. Virgo Clara, Virginum Religiosarum illustre sidus: cujus Mater Hortulana, partui vicina, coram Christi in crucem suffixi simulacro, praecses ardentes fundens, vocem inauditas *Ne paveas mulier; quia lumen paries, quod mundum clarius illustrabit.* Eoque prodigio edocta, natam infantulae, in baptismo, Clarae nomen imposuit: ut vita

peti-

perhibet. Sic S. Swiberto, Werdenſi Epifcopo, ab illuſtriſſima Matre nati-
turo, omne cubiculum fulgor inuſitatus
replevit, radiiſque irriverberatis ſtetit,
donec infans in lucem editus fuit; *Ut in-
quit S. Marcellinus in vita.* Mater S.
Willebrordi, Trajectenſis Epifcopi,
noctu in ſomnis, quali novam lunam ad
plenitudinem perfectam, excreſcen-
tem, intuita, à Presbytero religioſo in-
tellexit, Filium ejus caliginofos tene-
brarum errores, luce veritatis diſcullu-
rum, & quocunq; perrexit, comi-
tante luminis ſuperni ſplendore, ple-
nam perfectionis gloriam mundo oſten-
ſurum. *Ut refert Albinus Flaccus Caroli
M. Præceptor in vita ſancti hujus Epifcopi.*
Mater S. Columbanii Abbatis, grvida,
noctu in ſomnis, è ſinu ſuo ſolem miro
fulgore radiantem procedere, ac lumen
ingens mundo afluendere conſpexit: ni-
mirum Sanctus hic, tanquam ſol in Ec-
cleſiæ coelo ſplenduit, ſecundum illud
Deboræ. Judic. 5. *Qui autem diligunt te,
ſicut ſol in ortu ſuo ſplendet, ita rutilant.*
Teſtis eſt Jonas Abbas in ejus vita. Pari-
modo, glorioſus ille Patriarcha Domi-
nicus, mundi lumen, Eccleſiæ columen,
ſcutum fidei, Hiſpaniæ gloria, religio-
ſiſſimæ Prædicatorum familiæ Funda-
tor, & Auctor, dum adhuc materno
clauſus lateret utero, vidit Mater ſe quali
catellum geſtare, qui ore facem arden-
tem præferbat, quâ utero egreſſus to-
tum mundum illuminabat & inflam-
mabat. Hæc ſunt Sanctorum magno-
rum, eorumque operum glorioſorum
præſagia, quibus Deus quales futuri eſ-
ſent, antè ſignificavit. Quare hoc fa-
cis prognoficon, ſanctiſſimo Patriarchæ

Dominico apprimè conveni, præſenti
exhortatione probabimus. Et ſicut
Joannem Baptiſtam, lucernam arden-
tem & lucentem fuiſſe Chriſtus prædi-
cat, ita nos S. Dominicum facem ar-
dentem & lucentem, mundum illumi-
nantem ac inflammantem excitiſſe de-
monſtrabimus.

I. Glorioſiſſimus Patriarcha Domi-
nicus *Fax ardens* fuit. Bonitati divinæ
in more poſitum eſt, ut Viros ſanctos,
quos in Verbi ſui Divini Præcones, ac
zelatores animarum elegit, prius igne
charitatis & zeli ſuccendat, quam
aliis prædicando luceant, vel audien-
tium corda inflamment. Inſinuat id
Doctor mellifluus, adducto S. Joannis
Præcurſoris Chriſti exemplo, qui fuit
lucerna ardens & lucens; non vice verſâ,
lucens & ardens: quia Joannis ex fervore
ſplendor, non fervor prodiit ex *ſplendo-
re*: ſunt enim qui non ed lucent, quia
ſervent; ſed magis *ſervent*, ut luceant: at
*ſti planè non ſervent charitatis ſpiritu, ſed
ſtudio vanitatis.* Hæc. S. Bernard. ſerm.
de S. Joan. Ita pariter prius arſit cor S.
Dominici, quàm lingua ignem, lucem-
que protulit ac longè lateque diſperſit:
Fax antè ſuccenſa fuit in corde, deinde
foras promicantes, radios luminis evi-
bravit. Verùm qualiſnam in corde S.
Dominici ardor flagravat? Non alius,
niſi ardor triplex ac vehemens, quem in
S. Joanne Chriſti prodromo, ſuſcita-
tum fuiſſe ait l. c. S. Bernardus: 1. *Ar-
dens enim*, inquit, *erat in ſeipſo vehemen-
ti aſſeritate converſationis.* 2. *Ardens e-
rat erga Chriſtum*, inſimo quodam & ple-
no fervore devotionis. 3. *Ardens erat erga
peccantes proximos, conſtantiâ libera inre-
pationis.*

Ec 2

pationis.

pationis. Eisdem ardores in Divo nostro Dominico, S. Joannis Baptistæ Spiritu pleno, reperimus. Nam

1. Sanctus Patriarcha Dominicus, *fax ardens erat in seipso vehementi austeritate conversationis.* Ab hac enim, Sanctorum ferventium mos est, initium ducere; quo carnem spiritui, appetitum rationi, amorem proprium, amori divino subjiciant ac substernant. Hæc face, hoc corpus domandi ardore infatigabili, inflammatus, quid non austeritatis excogitavit? Depexo vilisque amictu corpus operiebat; cilicio aspero corpus premebat, catenâ rigidâ, in carnem ejus se insinuante, corpus stringebat, somnum scabello innitens, aut humi jaccens carpebat; quot noctibus flagello ferreo, filis cupreis intexto, tergus suum exarabat, tantâ vi & impetu, ut totus sanguine suomet purpuraretur. Primam autem flagellationem pro suis; alteram pro proximorum peccatis, tertiam pro redimendis è lustrico igne animabus offerebat: sic cibum sumebat, ut perpetim jejunare videretur, omni prorsus carne abstinens, cibisque esurialibus duntaxat utens. Tanta perdomandæ carnis cura, viro sancto infederat; probè gnaro, quod terra nisi ferriatur & runcetur, & vitis nisi tondeatur, nunquam copiosas fruges afferat; & ignis nisi prius intus ardeat, nunquam foras per fenestras erumpat.

2. Sanctus hic Patriarcha fax erat, *ardens erga Christum intimo quodam & pleno fervore devotionis:* Quo ad omnem erga eum amorem & cultum, voluntatèque ejus exequendam erat longè paratissimus. Oleum devotionis, flam-

mam amoris nutrit; ungit tardò gradum, & expeditum ad omnia reddidit; mentèque deliciis cœlestibus exhilarat. Quanto devotionis ardore vir sanctus, quanta vi lacrymarum sacris Missarum solemnibus operabatur quotidie? Quanto devotionis ardore, sive domi, sive foris, sive sub dio, sive sub tecto, atque in hospitiiis, animum ad Deum erigebat & preces fundebat; sociosque suos ad Deum laudandum, & matutinas preces piissimè recitandas excitabat? Quanto devotionis ardore choro intererat, primisque omnium, non interdicti solam, sed & noctu ad Psalmos Davidicos decantandos advolabat? Quanto pietatis incendio, orationes, quæ continuè erant, è corde bullenti effundebat; in quibus crebrò ecstasin patiebatur, adeoque deliciis cœlestibus inundabatur; ut inter lacrymas & suspiria, quamvis ipse haud adverteret, à somno frater excitaret? Enimverò colliquebat amore peccus, adeoque mente excedebat, ac si sensum usi destitutus esset; & nonnunquam flammâ charitatis propellente, sic elevabatur; ut etiam corpus de terra sublatum, in aère pendere tantis inter precandum favoribus à Deo cumulatus; ut ipsèmet amico cuidam suo negarit, à Deo se quidquam petisse, quod non impetrarit.

3. S. Fundator fax erat, *ardens erga proximos peccantes, constanti à libera inculpationis.* Implebat enim Præceptum Apostoli vir sanctus, 2. Tim. 4. 2. *Argue, obsecra, increpa in omni patientia.* Et ad Titum 2. 15. *Argue cum omni imperio.* Et Isaiæ c. 58. 1. *Clama, ne cesses: quasi tuba exalta vocem tuam & annuntia populo meo*
seculi a

scelera eorum. O quanto ardore clamavit, arguit & increpavit scelestos, zelosissimus hic Verbi Divini Prædicator? Certè vox ejus, ut de Elia ait Ecclesiasticus c. 48. *velut facula ardebat*: & auditorum corda succendebat: magno fervore Placentiæ, Uxamæ, aliisque in locis, in scelera passim grassantia detonuit: magno fervore Albigensium hæreticorum deliria confutavit: magno fervore & ardore spiritûs, libros hæresæos peste infectos publicè refellit, in ardentem fornacem unâ cum libro catholico fidei dogmata continente iniecit, libello hæretico in cineres redactò, catholico autem illæso. Quare perge, S. Pater, fructum referes. *Clama ne cesses*, Dominice: nam peccata, hæreses, aliæque noxia altè immerguntur, bona ferè in superficie natant, nec facillè ad ima descendunt. *Clama ne cesses*: scelera, dogmataque pervertèta, venena esse cogita, quæ non hausta tantùm; sed tacta etiam perimunt: medicamenta verò ut proliunt, combibenda sunt, & sæpius iteranda. *Clama ne cesses*, prædica verbum, in ista opportunè, importunè, argue, obsecra & increpa: noxia sponte nascuntur, & nullâ manu semina spargunt, ad deteriora sæcundus omnis ager: in bonis, opus est rastro, vomere, ligonibus, sudore. Clamavit sanè, & maximo fructu clamavit Sanctus Prædicator Dominicus, non instat canis muti silens, aut non valens latrare: ideòque tot animarum millia è vitiorum sordibus extraxit, tot Hæreticorum millia ad Ecclesiæ sanctæ gremium reduxit.

Reverendi Patres ac Charissimi Fratres, desideratis & vos vestris exhorta-

tionibus, sermonibus, colloquiis, catechesibus, alios ad fidem & pietatem, virtutisque studium accendere: prius fax sitis intus ardens; ac postea foras flammæ spargetis: carbo extinctus, alios minimè accendit. Ecclesiastes celebris ex Divi Francisci familia, interrogatus, quamobrem conciones ejus tantas in auditorum animis flammæ non excitarent, atque Sancti Bernardini, licet hic ejusdem Ordinis esset & doctrinæ ac eloquentiæ minoris? Rectè respondit: se carbonem esse nonnihil calidum, qui alios carbones nequiret accendere, Bernardinum verò carbonem omnino candentem esse, qui omnia quæcunque tangeret, accenderet. Hoc idem, cum Cicerone Oratorum Principe, confirmabat antiquitas: *Ardeat Orator, si vult accendere plebem.* Ardeat in vobis amor rigoris & austeritatis vitæ, & alios ad ferendos dignos pœnitentiæ fructus, accenditis: ardeat in corde vestro ignis devotionis; & aliis, ejusdem flammæ injicietis. Prius vobismet ipsis prædicate, vos ipsos arguite & increpate, quàm alios: veteri enim adagio fertur, validiora esse exempla, quàm verba, meliùsque doceri opere, quàm sermone, exemplo Christi Domini, qui prius cepit facere, quàm docere.

II. Vidimus gloriosissimum Patriarcham Dominicum, facem extitisse ardentem, omnia inflammantem; nunc videamus facem quòque fuisse lucentem, cuncta illuminantem. Rursum hic optimè videmur adaptare S. Dominico, quod Doctor mellissus in serm. de S. Joan. de prædicat de Christi prodromo. Sanctus Christi Domini Baptista: *Luxit*

II.
S. Dominicus
facem
lucens.

Ecce 3 *exemplo*

exemplo, digito, verbo: & seipsum ostendens ad imitationem; & luminare majus, quod latebat, ad peccatorum remissionem; & ipsas quoque tenebras nostras illuminans. Eadem quoque de sancto Fundatore Dominico verè asserimus: nam

1. *Fax hæc lucens, luxit exemplo, se ipsum ostendens ad imitationem. Vos estis lux mundi, inquiebat Salvator de Apostolis: & nemo lucernam accendit, & ponit eam sub modio; sed super candelabrum, ut luceat omnibus, qui in domo sunt. Lucæ. 11. 33. S. Dominicus lux fuit, non domus, aut cubiculi; sed mundi universi, fax fuit posita non sub modio, sed in candelabro, ut omnibus, in domo Ecclesiæ versantibus lucem præbeat. Huc igitur oculos, non lippientes, sed sanos convertite, ac faciem hanc, quibus vobis & mundo toti, vitæ exemplis præluxerit, aspiciat. 1. Luxit exemplo innocentia, & eximia puritatis, tum corporis, tum mentis: suam enim virginitatem, & quam primùm in Baptismo suscepit gratiam, ad ultimum usque spiritum, integram illæsamque conservavit. 2. Luxit exemplo humilitatis profundissima: quidquid enim in se cernebat boni, totum non sibi, sed Deo attribuebat; virtutes suas, summâ curâ occultabat: infulas episcopales, majore, quam alii ambiunt, studio refugiebat: etsi nudis peregrinaretur pedibus, ubi tamen urbes pagosque, in quibus spectatores aderant, intraret, calceos resumebat; verbo contemptus omnis erat avidissimus. 3. luxit exemplo evangelicæ paupertatis; omnibus enim terrenis se exiuit, ut nudus nu-*

dum Jesum expeditiùs sequeretur: & tamen nobili stemmate ortus esse, stipem ostiatim cogebat, oblata panis frustula genibus flexis demissè acceptans; & hilari vultu dissuavians. 4. Luxit denique exemplo assidua orationis, singularis in Deum fiducia, peculiaris cultus, & devotionis erga B. Virginem Deiparam, in cuius honorem, totius devotionem primus instituit, gloriamque ejus pro viribus promovit &c. An non igitur sanctus iste, fax fuit lucida, quæ luxit exemplo, seipsum ostendens ad imitationem?

2. *Fax extitit lucens digito; & ostendens luminare majus, quod latebat, ad peccatorum remissionem. 1. Luxit vit sanctus digito, dum illustrissimum Prædicatorum Ordinem instituit, promovit, amplificavit, non absque gravissimo labore, ac maximo perpetuoque rei Christianæ fructu. 2. Luxit digito, regulam divi Augustini, familiæ suæ ad observandum porrigens, ac præclarissimas constitutiones addens. 3. Luxit digito ostendens ordini suo ejusque religiosis, luminare majus, Christum Dominum, ad peccatorum remissionem, agendamque de delictis in sæculo perpetratis, penitentiam. 4. Luxit digito ostendens iisdem luminare majus, quod idemdem, tanquam verum justitiæ solem, pulliaquilini, irretorto oculo intuerentur, & virtutum ejus radios fulgissimos, iisdem illustrandi atque inflammandi in se recipere. 5. Luxit digito, ostendens quoque & suis & toti mundo luminare minus, Beatissimam scilicet Virginem Mariam, Matrem gratiæ, peccat-*

peccatorum Advocatam, ad delictorum remissionem, & gratiæ copiosæ impetrationem. 6. Luxit digito, dum Prullianum, Carcallam, Tolosamque inter situm, elegit. in eodem Monasterium nobilibus Virginitibus recipiendis extruxit, & eisdem certam religiosè vivendi formulam præscripsit. 7. Luxit denique Sanctus Dominicus digito, tot Ordinis sui Filios gloriosos, lucis suæ radiis alliciens & attrahens, ac Christo gignens. Hæc ejus luce illustratus fuit Sanctus Thomas Aquinas, Ordinis Prædicatorum lumen, totiusque Ecclesiæ Catholicæ Magister. Hæc luce illuminatus fuit Sanctus Petrus Martyr, fidei Defensor, malleus Hæreticorum. Hæc luce perfusus fuit Sanctus Hyacinthus, Confessorum Sanctorum speculum. Sanctus Vincentius Ferrerius suæ ætatis Apollolus, Sanctus Antoninus Archiepiscopus Florentinus, Sanctorum Præsulum exemplar, Sancta Catharina Senensis, tot tantisque favoribus à Sponso suo JESU Christo cumulata: Sancta Rosa Virgo Limana, in Peru, omnium virtutum odore fragrantissima. Tacemus innumeros alios, Filios & Filias ejus spirituales, qui haulto ab ipso Patriarcha suo, virtutum splendore in Ecclesia Dei, firmamenti stellas æquant, ac mirè radiant, Martyres, Confessores, Doctores, Episcopi, Cardinales, Summi que Pontifices: nec non Moniales, quæ ejus virtutum fulgore perstrictæ, suæ florem virginitatis illibatum servârunt, muliebremque infirmitatem vicerunt, & in cor-

pore mortali, vitam cœlestem sunt æmulatæ. Quis igitur his perpenis, Virum sanctum, digito luxisse, ad ostendendum luminare majus in remissionem peccatorum, negaverit?

3. Fax fuit lucens verbo, & ipsa quæ tenebras nostras illuminans. Lucebat Sanctus Dominicus, Ecclesiastes ac Verbi divini Præco zelosissimus, verbo, quæ lux ex ardore promicabat: Lucebat verbo peccatoribus, oculos eis aperiens, ut scelerum suorum sceditates viderent. Lucebat verbo, tenebras Hæreticorum illuminans; eumque in finem, solis instar mundum circum-eundo illustrantis, singula obibat oppida, pedes, & quidem nudus, absque calceis, omnia perumpens obstacula, cuncta spernens pericula, amore Dei ac proximi, totus inflammatus, & Martyrii desiderio succensus: quæ in expeditione, decenni labore, sudore, fatigatione, prædicatione, instructione, innumerarumque arumnarum tolerantia, id obtinuit, ut sanctissimæ vitæ suæ, cœlestis doctrinæ, ac miraculorum splendore, perstricta, ad centum animarum millia, hæresi ejuratâ, respicerent, atque ad veræ Ecclesiæ gremium, postliminio reverterint. *Domino cooperante & sermonem confirmante, sequentibus signis*, ac miraculorum splendoribus, dum ægri sanantur, Dæmones fugantur, mortui resuscitantur, aliæque innumera prodigia patrantur.

Reverendi in Christo Patres, Fratresque Charissimi, num Sanctum Dominicum, Ecclesiæ Atlantem, æterni-

tatis

tatis fatorem, mundi facem ac lucem, orbisque universi reformatorem, imitari, atque instar tubæ Evangelicæ, mortales ab interitu ad vitam sempiternam revocare desideratis? Videte ut sitis antè *fax ardens*; sic eritis quodque *fax lucens*. S. Dominici exemplo priùs docete factò, quàm verbo; nam ut ait Sanctus Gregorius: *Doctrina cum omni imperio docetur, quando priùs agitur, quàm dicatur, nam doctrina subtrahit fiduciam, quando conscientia prepedit linguam.*

Quæ cum ita sint RR. PP. ac FF. Gloriosissimi Patriarchæ Dominici exemplo, studeamus, ut simus *fax ardens*, & quidem 1. Austeritate conversationis, corpus ejusque cupiditates ac passiones strenuè domando ac subigendo; ne fortè cum aliis prædicamus, ipsimet reprobemur. 2. Simus *fax ardens*, intimâ erga Christum devotione, voluntatis propriæ resignatione, nos totos ei offerendo, ac orationis, pietatisque exercitiis nos ei uniendo. 3. Si-

mus *fax ardens*, constantiâ liberæ increpationis, peccatores arguendo, horando, increpando, atque ad veritatis agnitionem & vitæ emendationem eos adducendo. Hâc ratione si arserimus, mox lumen erumpet: erimisque 1. *fax lucens*, exemplo, viamque pandemus ad imitationem, puritatis, humilitatis, castitatis, paupertatis ac cæterarum virtutum. 2. *fax erimus lucens digito*, multa pro Dei gloria & animarum salute scribendo & agendo. Ac denique 3. *fax lucens verbo*, quando tenebras peccatorum, hæreticorum, & infidelium dissipabimus, quàm plurimos ad Ecclesiæ sanctæ gremium ab errore revocabimus; nec miracula virtutum deerunt. Atque idcirco, cum S. Dominico, aliisque Doctoribus ac Verbi divini Præconibus, tanquam faces ardentes & lucentes, tanquam stellæ scintillantes, in perpetuas æternitates, coruscabimus.

